

Sector	: Bedrijfsvoering	Openbaar: ☒
Afdeling	: Financiën	Niet openbaar: ☐
Zaaknummer(s) ingekomen stuk(ken)	: Z/15/001317	Kabinet: ☐
Behandelend medewerk(st)er	: Mia Aerds Tel.: (0495) 57 54 16	
Portefeuillehouder(s)	: H.A. Litjens	Nummer B&W-advies: BW-008396

ONDERWERP

Kennismemen van de begrotingsbrief 2016 van Gedeputeerde Staten van Limburg.

ADVIES

Kennismemen van de begrotingsbrief 2016 van Gedeputeerde Staten van Limburg en deze via de TILS-lijst ter kennis brengen van de raad.

TOELICHTING

[Invulinstructie]

Relatie met vorig voorstel:
Niet van toepassing.

Algemeen:
Bij brief van 24 maart 2015 sturen Gedeputeerde Staten van Limburg de gebruikelijke begrotingsbrief over aandachtspunten van de begroting 2016 en volgende jaren.

Criteria repressief toezicht

De raad moet zorgen dat de begroting in evenwicht is. Evenwicht wil zeggen dat de structurele lasten in de begroting worden gedekt met structurele baten en dat ramingen volledig en realistisch zijn. Als er een tekort in de begroting is dat ook op het eind van de meerjarenraming voor 2019 nog steeds bestaat, wordt de gemeente onder preventief toezicht geplaatst.

De overige uitgangspunten voor repressief toezicht zijn:

- De jaarrekening 2014 moet structureel en reëel in evenwicht zijn. Als de jaarrekening niet in evenwicht is zal het structureel tekort door GS worden betroken bij de beoordeling van de begroting 2016. Dit betekent dat in de

Weert, 5 mei 2015 De directeur, 		S		B	W	W	W	W
					HL	FvE	PS	GG
			akkoord					
			bespreken					
Behandeling uiterlijk in college van 12 mei 2015								

In te vullen door het B&W secretariaat:

- Akkoord
 Akkoord met tekstuele aanpassing door portefeuillehouder
 Anders, nl.:

- Niet akkoord
 Gewijzigde versie

- A-stuk
 B-stuk
 C-stuk

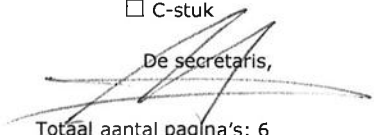
Beslissing d.d.:

Akkoord met advies
 12 MEI 2015

Nummer:

17

De secretaris,

 Totaal aantal pagina's: 6
 Pagina 1

jaarrekening inzicht moet worden gegeven in het structurele en incidentele aandeel van het tekort.

- De vastgestelde jaarrekening 2014 en de vastgestelde begroting 2016 moeten respectievelijk vóór 15 juli 2015 en 15 november 2015 aan GS toegezonden zijn.

Geen opschuivend sluitend meerjarenperspectief.

Als de begroting 2016 niet sluitend is , maar wel aannemelijk is dat dit evenwicht in de meerjarenraming (2019) wel tot stand gebracht wordt, zal afhankelijk van de financiële positie, het begrotingsproces 2016 naar de begroting 2017 gevolgd worden. Bij dit proces zal worden gekeken of er geen sprake is van opschuivend sluitend meerjarenperspectief. Hiermee wordt bedoeld dat als de begroting van 2017 structureel en reëel niet in evenwicht is, tenminste de jaarschijven 2019 en 2020 van de meerjarenraming 2018-2020 structureel en reëel in evenwicht moeten zijn om opnieuw voor repressief begrotingstoezicht in aanmerking te komen.

Meerjarig repressief toezicht

Op basis van het verdiepingsonderzoek heeft de gemeente Weert voor vier jaar repressief toezicht. Alleen als de gemeente in die periode financieel ernstig uit evenwicht raakt wordt deze meerjarige afspraak ingetrokken. De periode van vier jaar loopt af in 2018. Dan zullen op basis van een volgend verdiepingsonderzoek voor 2019 en volgende jaren nieuwe afspraken gemaakt worden.

Beoordelingsaspecten 2016-2019

Algemene uitkering uit gemeentefonds

Bij de beoordeling of er sprake is van een reëel en structureel sluitende begroting gaat de provincie uit van de mei/junicirculaire 2015 en de daarin opgenomen uitkeringsfactoren en loon- en prijsstijgingen. Voor zover een afwijkend percentage voor prijsstijgingen/indexering gebruikt wordt, verwacht GS hier een toelichting op. De uitgangspunten bij de algemene uitkering zullen zoals gebruikelijk ook in de begroting 2016 van de gemeente Weert verwerkt worden.

Bezuinigingsmaatregelen/taakstellingen

Ten behoeve van de bepaling van de financiële positie worden alle in de begroting opgenomen bezuinigingsmaatregelen op hardheid en haalbaarheid beoordeeld. De maatregelen moeten concreet op programmaniveau zijn ingevuld en met besluitvorming door de gemeenteraad zijn onderbouwd. Bij een negatief oordeel van de provincie over deze maatregelen zullen deze posten op de budgettaire ruimte in mindering worden gebracht. Dit kan ertoe leiden dat er een structureel begrotingstekort ontstaat dat tot preventief toezicht leidt.

Taakstelling verbonden partijen

Taakstellingen aan verbonden partijen worden als niet reëel beschouwd, tenzij de verbonden partij of gemeenschappelijke regeling op bestuurlijk niveau heeft besloten hoe deze taakstelling daadwerkelijk wordt ingevuld.

Verliesgevende grondexploitatie en negatieve algemene reserve

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) moeten verliezen bij een grondexploitatie genomen worden op het moment van bekend zijn van de verliezen. Dit kan tot gevolg hebben dat de algemene reserve negatief wordt. Wanneer de algemene reserve negatief wordt, moet de gemeente deze negatieve stand binnen de termijn van de meerjarenbegroting wegwerken. Lukt dit niet dan komt de gemeente onder preventief toezicht. Onder voorwaarden kan in voorkomende gevallen de periode van het saneren verlengd worden met een maximum van tien jaar. Deze uitzondering wordt echter alleen gemaakt als de negatieve stand wordt veroorzaakt door het moeten nemen van verliezen bij het grondbedrijf.

Overzicht incidentele baten en lasten

Het overzicht zoals dit in de begroting van de gemeente Weert wordt opgenomen voldoet al aan de voorschriften BBV. Dit geldt ook voor het overzicht geraamde structurele

toevoegingen en onttrekkingen van de reserves. Ook deze worden meerjarig in de begroting weergegeven.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Volgens het BBV moet ten aanzien van onderhoud kapitaalgoederen het actueel beleidskader, het kwaliteitsniveau en de vertaling van de financiële gevolgen hiervan in de begroting worden aangegeven.

Als er sprake is van achterstallig onderhoud, moet dit vermeld worden in de paragraaf. De maatregelen die genomen worden om de achterstanden in te halen moeten ook opgenomen worden.

Bezuinigingen op het jaarlijks en groot onderhoud worden door de provincie alleen positief beoordeeld als aannemelijk wordt gemaakt dat de verlaging van het kwaliteitsniveau niet zal leiden tot het ontstaan van achterstallig onderhoud, juridische claims of kapitaalvernietiging. Daarnaast zal actualisatie van het beheerplan op basis van de door de raad vastgestelde verlaging van het kwaliteitsniveau noodzakelijk zijn.

Het komt steeds vaker voor dat gemeenten voorzieningen voor groot onderhoud kapitaalgoederen in opdracht van de accountant vrij laten vallen. Meestal omdat niet meer wordt voldaan aan de voorwaarde van een actueel beheerplan. Als tijdelijke oplossing wordt een bestemmingsreserve ingesteld om de onderhoudslasten te egaliseren. Het BBV kent echter niet de mogelijkheid om onderhoudslasten via een bestemmingsreserve te egaliseren.

GS accepteren een redelijke termijn om de tijdelijke oplossing te repareren. Uiterlijk twee begrotingen nadat de voorziening is vrijgevallen, dient egalisatie via een bestemmingsreserve te eindigen. Vrijval in kalenderjaar 2015 (bij de jaarrekening 2014) moet hersteld zijn bij de begroting 2017. Als de aanwending via een bestemmingsreserve blijft voortduren, kan de onttrekking door GS worden aangemerkt als incidentele dekking. Voor de gemeente Weert zijn in de afgelopen jaren bij de jaarrekeningen een aantal voorzieningen vrijgevallen. De belangrijkste hierbij zijn de voorziening onderhoud gemeentegebouwen , vervangingsinvesteringen sportvoorzieningen en onderhoud Biesterbrug.

Riolering

De in de door de commissie BBV opgestelde "Notitie Riolerings" van november 2014 opgenomen wijziging met betrekking tot verantwoording rioleringen is verwerkt in de jaarrekening 2014.

Overige ontwikkelingen

Facultatieve paragraaf "Taakstellingen en reserveringen"

Nu de gemeenten voor grote bezuinigingsoperaties, takendiscussies en financiële onzekerheden zoals decentralisaties van rijkstaken staan en deze processen meerdere jaren bestrijken, geeft de provincie in overweging om een paragraaf "Taakstellingen en reserveringen" op te nemen. Hierin komt dan een integraal beeld van de opgenomen bezuinigingen/taakstellingen in de programma's en eventueel nog openstaande taakstellingen in de meerjarenraming. Ook kunnen in deze paragraaf eventuele reserveringen (inschattingen of al vrij gemaakte begrotingsruimte) voor toekomstige financiële onzekerheden opgenomen worden.

Onderzoek onderhoud kapitaalgoederen

Bij de begroting 2016 zal GS extra aandacht schenken aan de kwaliteit van de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen. Bezien zal worden of er voldoende ingegaan wordt op de aspecten onderhoudsniveau, achterstallig onderhoud en of de beschikbare budgetten voldoende zijn.

Paragraaf demografische ontwikkelingen

De provincie adviseert om een paragraaf demografische ontwikkeling toe te voegen aan de begroting en jaarrekening. De gemeente Weert komt niet in aanmerking voor extra middelen uit het gemeentefonds via de tijdelijke krimpmaatstaf. Een afzonderlijke

paragraaf heeft daardoor geen toegevoegde waarde. Bovendien wordt in de programma's daar waar nodig ingegaan op de demografische ontwikkelingen.

Aanpassing Wet gemeenschappelijke Regelingen (WGR)

De WGR is aangepast met (onder meer) als doel tegemoet te komen aan een in de praktijk gebleken behoefte aan een lichtere vorm van samenwerking met rechtspersoonlijkheid waar bedrijfsmatige en uitvoerende taken belegd worden (zoals het gezamenlijk ophalen van huisvuil of het organiseren van groen onderhoud). Deze organisatie is niet belast met een zware bestuursstructuur en heeft uitsluitend uitvoerende bevoegdheden en geen verordende bevoegdheid. Voor een bedrijfsvoeringsorganisatie gelden dezelfde inlichtingen- en verantwoordingsverplichtingen tegenover de gemeenteraden op grond van de WGR als voor een gemeenschappelijk publiek orgaan. De nieuwe wet is per 1 januari 2015 in werking getreden.

Een andere wijziging van de WGR is dat de algemene financiële en beleidsmatige kaders en de voorlopige jaarrekening voortaan al vóór 15 april aan de raden van de deelnemende gemeenten worden aangeboden. Daarnaast wordt de termijn verlengd van zes naar acht weken waarbinnen de gemeenteraden hun zienswijze op de begroting van de gemeenschappelijke regeling kunnen indienen.

Verbonden partijen

GS verzoekt de gemeenten om in de paragraaf verbonden partijen en de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement aandacht te besteden aan de risico's van de verbonden partijen. Verder dient op basis van een wijziging van het BBV rekening te worden gehouden met aanvullende vereisten.

In de paragraaf verbonden partijen moet voortaan ook opgenomen worden:

- wat het belang is dat de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar.
- wat de verwachte omvang is van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar.

Decentralisaties

De drie decentralisaties blijven ook in 2015, ter voorbereiding van de begroting 2016, aandacht vragen. Zowel voor de Wmo 2015 algemeen deel als voor de jeugdhulp zullen met ingang van 2016 de middelen worden verdeeld met een objectief verdeelmodel. Dit zal geleidelijk plaatsvinden met een nog te ontwikkelen ingroei-model. De meicirculaire zal hierover naar verwachting meer duidelijkheid bieden. Nadrukkelijk vraagt de provincie ook aandacht voor de diverse samenwerkingsvormen en adviseert om goede afspraken te maken over de werkwijze, informatievoorziening, verantwoordingswijze en de manier waarop kan worden bijgestuurd door de gemeente. In de loop van 2015 zal GS de budgettaire ontwikkelingen met betrekking tot de decentralisaties volgen en betrekken bij de beoordeling van de begroting 2016.

Pensioenaanspraken politieke ambtsdragers

De provincie raadt aan om voor de pensioenaanspraken van politieke ambtsdragers voldoende voorzieningen te vormen, zo lang er geen landelijk pensioenfonds is voor de bekostiging van deze aanspraken. De gemeente Weert heeft een voorziening voor deze pensioenaanspraken die alleen gevuld wordt als van derden bedragen voor pensioenvoorziening betaald wordt. Vanuit de eigen begroting van de gemeente worden geen middelen in de voorziening gestort. De pensioenverplichtingen zijn structureel opgenomen in de begroting.

Programma "Gemeenten van de Toekomst"

Door opening van het web platform Gemeenten van de toekomst (<http://gemeenten.vandetoekomst.nl>) ondersteunt het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de gemeenten bij de decentralisaties. De ambitie is om alle initiatieven en ontwikkelingen bij elkaar te brengen, zodat zij elkaar kunnen versterken en gemeenten hun werkzaamheden binnen het sociaal domein in samenhang kunnen organiseren.

Kengetallen (rapport commissie Depla)

Op korte termijn (waarschijnlijk op 1 juli 2015) zal een wijziging van het BBV plaatsvinden. Deze wijziging heeft betrekking op het opnemen van een set kengetallen in de gemeentebegrotingen. Het zal gaan om de kengetallen:

- Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
- Solvabiliteitsratio;
- Structurele exploitatieruimte;
- Belastingcapaciteit;
- Grondexploitatie.

De kengetallen moeten waarschijnlijk vanaf de begroting 2016 in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing worden vermeld. De kengetallen geven zicht op de financiële positie van de gemeente en bieden de mogelijkheid om gemeenten onderling te vergelijken. Daarmee dragen deze kengetallen bij aan de controlerende en kaderstellende taak van uw gemeenteraad.

Wetsvoorstel modernisering vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen

Het is de bedoeling dat de nieuwe wetgeving voor vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen in werking treedt op 1 januari 2016 en van toepassing wordt op boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2016.

Door deze wetwijziging worden directe overheidsactiviteiten (grondbedrijfsactiviteiten) en indirecte overheidsactiviteiten (PPS'en) belastbaar. Het risico is groot dat door de aantrekkende economie de gemeenten die de afgelopen jaren verlies hebben genomen vanaf 2016 over dezelfde verliesgevende grondexploitatie en grondposities winstbelasting moeten gaan betalen als de markt iets aantrekt.

De gemeente Weert volgt de ontwikkelingen goed en is momenteel ook bezig om de verschillende (ondernemings)activiteiten in kaart te brengen en te inventariseren welke activiteiten op basis van het wetsvoorstel in de heffing betrokken zullen worden en welke activiteiten mogelijk vrijgesteld zijn. Hierna kan een inschatting gemaakt worden van de mogelijk financiële gevolgen van deze wetgeving.

Macronorm onroerende zaakbelastingen

Uit het "rapport evaluatie systematiek macronorm onroerende zaakbelasting " is naar voren gekomen dat de macronorm onroerende zaakbelasting geen effectief beheersingsinstrument is gebleken. De alternatieven zijn echter nog onvoldoende uitgewerkt waardoor de macronorm als instrument nog gehandhaafd word in 2015. Wel zullen nadere afspraken worden gemaakt over het spelregelkader. Het kabinet is voor 2016 en verder van plan om samen met de VNG te komen tot een woonlastennorm. De werkgroep die het genoemde evaluatierapport heeft opgesteld, zal deze woonlastennorm verder uitwerken.

Jaarlijks terugkerende punten

Dividenden

De provincie adviseert voor de raming van het dividend Enexis Holding N.V. uit te gaan van een bedrag van € 0,67 per aandeel. Voor de gemeente Weert is dit een bedrag van € 75.073,-.

BNG

De nettowinst van de BNG over 2014 bedraagt € 126 miljoen. Als de voorstellen van de BNG door de aandeelhouders worden overgenomen zal er een dividend van € 0,57 per aandeel in 2015 uitgekeerd worden. De provincie adviseert voor de begroting 2016 e.v. het te ramen dividend BNG op maximaal € 0,57 per aandeel te stellen. Voor Weert is dit een bedrag van € 23.585,-.

Vooroverleg

De provincie verzoekt gemeenten met financiële problemen die bijzondere maatregelen vergen, zo spoedig mogelijk met haar te overleggen.

Informatie in of bij de begroting

GS verzoeken in of bij de begroting 2016 de opbouwtabel van de algemene uitkering 2016-2019 toe te voegen.
Verder de tarieven OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing en de totale economische waarde van de woningen en niet-woningen voor 2016 met peildatum 1 januari 2015.
Wanneer uiteindelijk de vastgestelde tarieven afwijken van de eerder vermelde tarieven dan willen GS die na vaststelling ontvangen.

Argumenten:

Niet van toepassing.

Kanttekeningen:

Niet van toepassing.

JURIDISCHE GEVOLGEN (o.a. FATALE TERMIJNEN/HANDHAVING)

[Invulinstructie]

Niet van toepassing.

FINANCIËLE EN PERSONELE GEVOLGEN

[Invulinstructie]

Begrotingspost:

Niet van toepassing.

Beschikbaar bedrag:

Niet van toepassing.

COMMUNICATIE/PARTICIPATIE

Voor wie is dit advies van belang?:

❖ Raadsleden

Nadere specificatie: Het is van belang dat de raadsleden op de hoogte zijn van de aandachtspunten voor het opstellen van de begroting 2016.

Geadviseerd wordt de volgende communicatie-instrumenten te gebruiken:

❖ TILS-lijst

Geadviseerd wordt de volgende participatie-instrumenten te gebruiken:

❖ Niet van toepassing

OVERLEG GEVOERD MET

[Invulinstructie]

Intern:

Niet van toepassing.

Extern:

Niet van toepassing.

BIJLAGEN

Openbaar:

Brief GS aandachtspunten begroting 2016.

Niet-openbaar:

Niet van toepassing

De colleges van Burgemeester en
Wethouders van alle gemeenten in de
Provincie Limburg

GEMEENTE WIERP	
INGEKOMEN OP	
30 MAART 2015	
ZAAKNR.	2/15/001312
AFD./NR	FIN 36076
RAADSNR.	
KOPIE NAAM	

Cluster FIN
Faxnummer +31 43 389 71 51
Ons kenmerk 2015/17417
Bijlage(n) 1

Behandeld J.G.G.M. Janssen
Doorkiesnummer +31 43 389 72 38
Uw kenmerk
Maastricht 24 maart 2015
VERZONDEN 26 MAART 2015

Onderwerp
Begrotingsbrief 2016

Geacht college,

Hierbij ontvangt u een afschrift van onze brief van heden aan de raden van alle Limburgse gemeenten met aandachtspunten voor de opstelling van de begroting 2016 en de meerjarenraming 2017-2019.

Gedeputeerde Staten van Limburg

2015/17403

De raden van alle gemeenten
in de provincie Limburg

Cluster FIN
Faxnummer +31 43 389 71 51
Ons kenmerk 2015/17413
Bijlage(n)

Behandeld J.G.G.M. Janssen
Doorkiesnummer +31 43 389 72 38
Uw kenmerk
Maastricht 24 maart 2015

VERZONDEN 26 MAART 2015

Onderwerp

Aandachtspunten begroting 2016

Geachte raad,

Met deze brief informeren wij u over de aandachtspunten die wij aan het einde van het jaar zullen gebruiken bij de beoordeling van de dan door u vastgestelde en ingezonden begroting 2016 en de meerjarenraming 2017-2019. Tevens wordt verdere informatie gegeven over ontwikkelingen die zich gaan voordoen op het terrein van het financiële toezicht op de gemeenten en de gemeenschappelijke regelingen die van belang zijn bij het opstellen van de gemeentelijke (meerjaren)begroting 2016-2019.

De formele rol van het financieel toezicht

Elk jaar besluiten wij vóór aanvang van het begrotingsjaar of voor uw gemeente repressief of preventief begrotingstoezicht van toepassing is. Dit is gebaseerd op artikel 203 van de Gemeentewet. Repressief toezicht is regel. Dit houdt in, dat u uw begroting direct kunt uitvoeren. Wij hoeven uw begroting en de begrotingswijzigingen niet vooraf goed te keuren.

Preventief toezicht is uitzondering. Dit betekent dat de begroting en begrotingswijzigingen eerst nog door ons moeten worden goedgekeurd voordat u tot uitvoering kunt over gaan.

Centraal thema bij de voorbereiding van de begroting 2015 was de implementatie van de drie grote decentralisaties per 1 januari 2015. In de loop van 2014 hebben de gemeenten eindelijk zekerheid gekregen over de budgetten voor de drie decentralisaties voor 2015. Informatie die gemeenten nodig zouden hebben om een goede raming van de lasten voor de drie decentralisaties te maken, is in 2014 niet of nauwelijks ter beschikking gekomen. Het heeft ertoe geleid dat bijna alle gemeenten in de begroting 2015 en de meerjarenraming 2016-2018 hun lasten voor de drie decentralisaties hebben geraamd door die lasten gelijk te stellen aan de baten.

2015/17440

Bezoekadres:
Limburglaan 10
NL-6229 GA Maastricht

Postbus 5700
NL-6202 MA Maastricht
postbus@prvlimburg.nl

Tel + 31 43 389 99 99
Fax + 31 43 361 80 99
www.limburg.nl

IBAN –nummer:
NL08RABO0132575728
BIC-code: RABONL2U

Bereikbaar via:
Lijn 1 (richting De Heeg)

Daarmee werd zonder moeilijke keuzes en dergelijke ook gelijk uitvoering gegeven aan het veelal gekozen uitgangspunt dat de nieuwe taken met de daarvoor van het Rijk ontvangen gelden moeten worden uitgevoerd. Budgettair neutraal ramen is een mooi uitgangspunt, maar het is zeer de vraag of er vertrouwd kan worden op deze lastenramingen. Hoe hard zijn ramingen die op deze manier tot stand zijn gekomen? Deze manier van ramen zorgt voor forse risico's. En daarbij komt nog dat het Rijk vóór overdracht van de gelden voor de drie decentralisaties fors op de gelden heeft bezuinigd. De transitie en de daarop volgende transformatie zullen in ieder geval veel goedkoper moeten.

De drie decentralisaties blijven ook in 2015 nog veel aandacht opeisen. Dat is ook heel begrijpelijk. Het is mede vanuit financieel oogpunt belangrijk om de ontwikkelingen rond de uitvoering van de drie decentralisaties gedurende 2015 heel nauwkeurig te volgen en snel te reageren als daar reden voor is.

Maar niet alleen de drie decentralisaties zullen in 2015, ter voorbereiding op de begroting 2016, de aandacht van u vragen. Ook de ombuigingen / bezuinigingen die in de begroting 2015 en verder van de meeste gemeenten zijn verwerkt en nog gerealiseerd moeten worden, zullen een goede monitoring en eventuele bijsturing vergen. Ook hier zullen de gemeenten alert moeten zijn.

Daarnaast zijn er nog een aantal onderwerpen die speciale aandacht van de gemeente vragen bij de opstelling van de begroting 2016 en de meerjarenraming 2017-2019. Men kan hierbij onder andere denken aan het groot onderhoud tweede fase gemeentefonds en aan de objectieve verdeelmodellen bij de jeugdhulp en de Wmo 2015 algemeen deel. De resultaten van het groot onderhoud tweede fase gemeentefonds worden verwerkt in de meicirculaire 2015 en hebben effect met ingang van 2016. Zowel voor de Wmo 2015 algemeen deel als voor de jeugdhulp zullen met ingang van 2016 de middelen worden verdeeld met een objectief verdeelmodel. Dit zal geleidelijk plaatsvinden met een nog te ontwikkelen ingroeimodel. In de meicirculaire 2015 zal hier naar verwachting meer duidelijkheid over bieden.

Algemene toetsingsaspecten

Criteria repressief toezicht 2015

Uitgangspunt bij onze besluitvorming over de begroting zijn de kaders en criteria genoemd in de Gemeentewet, de Algemene wet bestuursrecht, het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten, ons Gemeenschappelijk financieel toezichtkader (2014) en deze begrotingscirculaire. De uitgangspunten om voor het begrotingsjaar 2016 voor het repressieve toezicht in aanmerking te komen zijn:

- de begroting 2016 dient naar ons oordeel structureel en reëel in evenwicht te zijn of als dat niet het geval is, dient de meerjarenraming aannemelijk te maken dat dit evenwicht in 2019 uiterlijk tot stand zal worden gebracht;
- de jaarrekening 2014 behoort structureel en reëel in evenwicht te zijn; indien de jaarrekening niet in evenwicht is, zal het structureel tekort worden betrokken bij ons onderzoek van de begroting 2016. Dit betekent dat in de jaarrekening inzicht moet worden gegeven in het structurele en incidentele aandeel van het tekort;
- de vastgestelde jaarrekening 2014 en de begroting 2016 dienen tijdig, respectievelijk vóór 15 juli en 15 november 2015, aan ons te zijn toegezonden.

Met het begrip structureel evenwicht wordt bedoeld dat in de begroting structurele lasten gedekt dienen te worden door structurele baten. Het reëel evenwicht houdt in dat onderzoek wordt gedaan naar de realiteit van de ramingen. Daarbij dient de begroting / meerjarenraming uiteraard volledig te zijn.

Geen opschuivend sluitend meerjarenperspectief

Indien wij hebben geconstateerd dat de begroting voor 2016 structureel en reëel niet in evenwicht is, maar aannemelijk is gemaakt dat dit evenwicht in de meerjarenraming (2019) tot stand wordt gebracht, zal afhankelijk van de financiële positie, het begrotingsproces naar de begroting 2017 worden gevolgd. Daarbij zal worden gekeken of er geen sprake is van een opschuivend sluitend meerjarenperspectief. Hiermee wordt bedoeld dat indien de begroting van 2017 niet structureel en reëel in evenwicht is, tenminste de jaarschijven 2019 en 2020 van de meerjarenraming 2018-2020 structureel en reëel in evenwicht dienen te zijn om opnieuw voor repressief begrotingstoezicht in aanmerking te komen. Het kan dus niet zo zijn dat alleen de jaarschijf 2020 in evenwicht is, dan is er namelijk sprake van een opschuivend sluitend perspectief. Ditzelfde is uiteraard van toepassing wanneer in eerdere jaren reeds sprake is geweest van een sluitend meerjarenperspectief, dat telkens opschuift.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

Bij de beoordeling of er sprake is van een reëel en structureel sluitende (meerjaren)begroting wordt, voor wat betreft de algemene uitkering uit het gemeentefonds, tenminste uitgegaan van de mei / junicirculaire (2015) met de daarin opgenomen uitkeringsfactoren en de effecten van de herijking van het gemeentefonds.

Bij de bepaling van de accessen voor de jaren 2017 en later houden de beheerders van het gemeentefonds rekening met een mutatie van de prijsontwikkeling van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Begroot u de algemene uitkering op basis van lopende prijzen, dan gaan wij ervan uit dat aan de lastenkant van de meerjarenraming rekening wordt gehouden met een percentage minimaal gelijk aan dat waarop de mutatie van het BBP is gebaseerd. Wij verzoeken u de berekeningen 2016 tot en met 2019 van de algemene uitkering uit het gemeentefonds op basis van deze circulaire (inclusief gehanteerde eenheden en bedragen per eenheid) ons ter informatie toe te zenden bij de vastgestelde begroting, voor zover deze niet in de (bijlagen van de) begroting zijn opgenomen.

Ramingen loon- en prijscompensatie 2016 en volgende jaren

Hierboven is aangegeven, dat voor wat betreft de algemene uitkering uit het gemeentefonds, tenminste moet worden uitgegaan van de mei / junicirculaire (2015) en de daarin opgenomen uitkeringsfactoren. Bij de vaststelling van het accres wordt rekening gehouden met de te verwachten loon- en prijsstijgingen in het begrotingsjaar/ meerjarenperspectief.

- Looncompensatie

In het kader van het realistisch ramen verwachten wij dat de gemeenten integraal rekening houden met de budgettaire effecten van de in de mei/junicirculaire genoemde loonstijgingen. Dit kan door verwerking in de ramingen van de personele lasten/organisatiekosten dan wel door middel van het ramen van een stelpost voor zover de eigen eerder vastgestelde uitgangspunten afwijken van die opgenomen in de mei/junicirculaire.

- Prijscompensatie

Voor zover een afwijkend percentage wordt toegepast voor prijsstijgingen/indexering van prijsgevoelige subsidies verwachten wij, dat dit in de programmabegroting wordt beargumenteerd.

Bezuinigingsmaatregelen / taakstellingen

Veel gemeenten hebben de begroting en meerjarenraming sluitend gemaakt met bezuinigingsmaatregelen c.q. taakstellingen. Ten behoeve van de bepaling van de financiële positie worden alle in de begroting opgenomen bezuinigingsmaatregelen c.q. taakstellingen op hard- en haalbaarheid beoordeeld. Hiermee wordt de realiteit van de ramingen bepaald en daarmee ook de realiteit van de gepresenteerde begrotingssaldi. Voor een positief oordeel is het noodzakelijk dat de raad, als hoogste bestuursorgaan van de gemeente, een uitspraak doet over de invulling. Daarbij dienen de te treffen bezuinigingsmaatregelen concreet op programmaniveau te zijn ingevuld. Verder dient het proces dat bij het concretiseren wordt gevolgd vast te liggen. Ervaringen opgedaan met eerdere bezuinigingsoperaties kunnen in ons oordeel meewegen.

Met andere woorden: er dient sprake te zijn van een reëel perspectief, waarbij de financiële gevolgen van maatregelen die tot herstel van het evenwicht moeten leiden met besluitvorming door de gemeenteraad zijn onderbouwd.

Bij een negatief oordeel zullen deze posten op de gepresenteerde begrotingssaldi gecorrigeerd worden. Deze correctie kan tot gevolg hebben dat er sprake blijkt van een structureel begrotingstekort met preventief toezicht als gevolg.

Bezuinigingstaakstellingen verbonden partijen

Taakstellingen die aan de verbonden partijen, waaronder gemeenschappelijke regelingen, worden opgelegd, worden als niet reëel beschouwd, tenzij de desbetreffende verbonden partij of gemeenschappelijke regeling op bestuurlijk niveau heeft besloten of en hoe deze opgelegde taakstelling daadwerkelijk wordt ingevuld. Aannemelijk moet worden gemaakt dat de verbonden partij de opgelegde bezuinigingsmaatregel concreet zal invullen.

Verliesgevende grondexploitaties en negatieve algemene reserve

Volgens het BBV (mede gebaseerd op algemene economische beginselen) dienen verliezen grondexploitatie onmiddellijk en voor het gehele bedrag genomen te worden op het moment dat deze bekend zijn. Het activeren van tekorten is niet toegestaan, dus kan dit leiden tot een negatieve algemene reserve. Wanneer de algemene reserve negatief wordt, moet de gemeente deze negatieve stand van de algemene reserve binnen de termijn van de meerjarenraming wegwerken. Lukt dit niet, dan komt de gemeente onder preventief toezicht.

Wanneer de negatieve stand van de algemene reserve is ontstaan door het (moeten) nemen van verliezen grondexploitatie, dan kan de toezichthouder onder voorwaarden de gemeente toestemming geven dit tekort in een langere periode dan vier jaar te saneren. Ook dan komt de gemeente onder preventief toezicht. Hoe lang de periode van saneren is, is moeilijk te standaardiseren en is vooral afhankelijk van de oorzaak en de omvang van het tekort. Sanering in een periode langer dan 10 jaar is echter niet toegestaan. Over de sanering van een negatieve algemene reserve maakt de gemeente afspraken met de toezichthouder. Zijn er nog voldoende andere reserves beschikbaar, dan kunnen deze bijvoorbeeld worden ingezet om het negatieve saldo van een reserve op te heffen.

Overzicht incidentele baten en lasten en structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves
Bij nagenoeg alle gemeenten is het overzicht van incidentele baten en lasten opgenomen in de begroting. Daarmee is het echter nog geen vanzelfsprekendheid dat dit overzicht door gemeenten ook daadwerkelijk gebruikt wordt voor het bepalen van het structureel begrotingssaldo. Om vast te kunnen stellen dat sprake is van een structureel evenwicht is het van belang dat inzicht bestaat in welk deel van de in de begroting geraamde baten en lasten incidenteel is en welke structureel. Het op grond van artikel 19 Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten verplicht voorgeschreven limitatief overzicht incidentele baten en lasten is hierbij een belangrijk document. De incidentele baten en lasten moeten per programma en meerjarig inzichtelijk worden gemaakt. Wij verzoeken u het overzicht van incidentele baten en lasten te betrekken bij het vaststellen van een structureel en reëel sluitende begroting 2016 en meerjarenraming 2017-2019. Met limitatief wordt een volledig overzicht bedoeld van alle incidentele baten en lasten die in de begroting geraamd zijn. Incidentele baten en lasten van geringe omvang kunnen eventueel verzameld worden tot één bedrag per programma.

Verder wordt er een overzicht gevraagd van de geraamde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Ook deze gegevens moeten meerjarig worden opgenomen. Wij dringen er op aan het overzicht in de begroting 2016 in overeenstemming met de voorschriften op te stellen.

Het verschil tussen incidentele en structurele baten en lasten is niet altijd even scherp te trekken. Om de eenduidige toepassing van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten te bevorderen heeft de commissie Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten een notitie (2012) uitgebracht om het onderscheid tussen incidentele en structurele baten en lasten te verduidelijken. De notitie bevat geen richtlijnen of aanbevelingen, maar beperkt zich tot verduidelijking van de regelgeving. Er wordt ook aandacht besteed aan de rol van de toezichthouder. Uit de context van de notitie is af te leiden dat de toezichthouder beargumenteerd af kan wijken van algemene kaders die gesteld zijn door de commissie Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten artikel 12, lid 2 moet in de begroting ten aanzien van het onderhoud van wegen, riolering, water, groen en gebouwen worden aangegeven:

- het actueel beleidskader;
- het van toepassing zijnde kwaliteitsniveau en
- de vertaling van de financiële consequenties van het door de raad vastgesteld kwaliteitsniveau in de begroting.

Kwaliteitsniveau onderhoud

Bezuinigingen op het jaarlijks en groot onderhoud worden alleen positief beoordeeld, indien aannemelijk wordt gemaakt dat het verlagen van het kwaliteitsniveau van het onderhoud van de kapitaalgoederen niet zal leiden tot achterstallig onderhoud en of juridische claims. Daarnaast zal actualisatie van het beheerplan op basis van de door de raad vastgestelde verlaging van het kwaliteitsniveau noodzakelijk zijn. Er is sprake van een ondergrens voor wat betreft het vast te stellen onderhoudsniveau van kapitaalgoederen. Dit is het minimale niveau waarop nog geen kapitaalvernietiging plaatsvindt. Voor wegenonderhoud betreft dat niveau C wanneer de CROW-normen worden toegepast. Het is altijd relevant om in de paragraaf te vermelden of er van een vastgesteld plan wordt afgeweken.

Achterstallig onderhoud

Wij verzoeken u bij het opstellen van de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten in acht te nemen. Als sprake is van achterstallig onderhoud, dient dit vermeld te worden in deze paragraaf. Ook dienen de maatregelen, die getroffen worden om de achterstanden in te halen, benoemd te worden. Overigens, ook als er geen achterstallig onderhoud is, is dit informatie die relevant is om in de paragraaf te vermelden.

Voorzieningen

Wij hebben afgelopen jaar geconstateerd dat in een aantal gevallen sprake is van een substantiële vermindering van de omvang van de onderhoudsvoorzieningen voor kapitaalgoederen. Voor zover dit een gevolg is van bijgestelde beheerplannen is dit verklaarbaar en acceptabel. Is er echter geen sprake van nieuw of aanvullend beleid en strookt de omvang van de budgetten of de toevoeging aan de voorziening niet met de op basis van het beheerplan benodigde budget dan merken wij dit aan als een onvolledige of niet realistische raming.

Het komt steeds vaker voor, dat gemeenten de voorzieningen voor groot onderhoud kapitaalgoederen in opdracht van de accountant vrij laten vallen. Meestal omdat niet meer wordt voldaan aan de voorwaarde van het hebben van een actueel beheerplan. In de praktijk zien wij dat gemeenten als (tijdelijke) oplossing een bestemmingsreserve groot onderhoud kapitaalgoederen instellen om de onderhoudslasten te egaliseren.

Wij attenderen u erop dat lasten van groot onderhoud kapitaalgoederen op twee manieren verwerkt kunnen worden in de begroting/jaarrekening:

- de lasten worden in het jaar van uitvoering direct ten laste van de exploitatie gebracht;
- de lasten komen ten laste van een vooraf gevormde voorziening (artikel 44 lid 1c BBV) in het geval de lasten gelijkmatig verdeeld worden over verschillende begrotingsjaren.

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten kent dus niet de mogelijkheid om onderhoudslasten via een bestemmingsreserve te egaliseren. Wij accepteren echter een redelijke termijn om de (tijdelijke) oplossing te 'repareren'. In de regel stellen wij de hersteltermijn op uiterlijk twee begrotingen nadat de onderhoudsvoorziening is vrijgevallen. Vrijval in kalenderjaar 2014 (bij de jaarrekening 2013) betekent in dat geval: hersteld bij de begroting 2016. In overleg kunnen eventueel andere termijnen afgesproken worden. In het geval u het groot onderhoud kapitaalgoederen blijft egaliseren via een bestemmingsreserve groot onderhoud kapitaalgoederen, kunnen we de onttrekking aan deze bestemmingsreserve aanmerken als incidentele dekking.

Riolering

Tot slot is in november 2014 door de commissie BBV een "Notitie Riolerings" opgesteld. Met ingang van begrotingsjaar 2014 is artikel 44, lid d van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten aangepast. Er is een gescheiden voorzieningscategorie geïntroduceerd voor vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven. Samen met ontwikkelingen in de rechtspraak heeft dit tot veel vragen geleid, waardoor de "Notitie Riolerings" door de commissie BBV is herijkt. Graag verwijzen wij voor nadere informatie naar de inhoud van deze notitie.

Specifieke onderwerpen

Facultatieve paragraaf "Taakstellingen en reserveringen"

In de paragrafen in de begroting worden onderwerpen behandeld die van belang zijn voor het inzicht in de financiële positie. Nu bijna alle gemeenten voor grote bezuinigingsoperaties, takendiscussies en financiële onzekerheden zoals de decentralisaties van rijkstaken staan en deze processen meerdere jaren bestrijken, adviseren wij u een paragraaf "Taakstellingen en reserveringen" op te nemen. Dit ter verbetering van het inzicht in uw financiële positie. In deze paragraaf ziet u als kaderstellend en controlerend orgaan in één oogopslag het integraal beeld van de opgenomen bezuinigingen/taakstellingen in de programma's en/of de nog openstaande taakstellingen in de meerjarenraming. Ook kunnen in deze paragraaf eventuele reserveringen (inschattingen of al vrij gemaakte begrotingsruimte) voor toekomstige financiële onzekerheden opgenomen worden.

Onderzoek onderhoud kapitaalgoederen

In tijden van financiële krapte neemt de kans toe dat aan het beheer en onderhoud van kapitaalgoederen minder prioriteit wordt gegeven. De gevolgen laten zich vooral op de langere termijn gelden in de vorm van achterstallig onderhoud en / of kapitaalvernietiging. De gezamenlijke financieel toezichthouders hebben daarom besloten om net als bij de begroting 2015 ook bij de begroting 2016 extra aandacht te schenken aan de kwaliteit van de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen. Daarbij zal onder meer worden bezien of deze paragraaf voldoende ingaat op de volgende aspecten:

- wat is het onderhoudsniveau?
- zijn de beschikbare budgetten voldoende?
- is er sprake van achterstallig onderhoud?

Daarbij gaat het specifiek om de kapitaalgoederen wegen, gebouwen en kunstwerken (bruggen, viaducten, dijken etc.).

Paragraaf demografische ontwikkeling

Sinds 2011 kent het gemeentefonds een tijdelijke krimpmaatstaf. Naar verwachting zullen in de meicirculaire 2015 de resultaten van de evaluatie van deze krimpmaatstaf bekend worden gemaakt. Dan zal ook duidelijk worden of en zo ja hoe gemeenten, die met een duidelijke bevolkingsdaling worden geconfronteerd, daarvoor vanaf 2016 structureel een bijdrage ontvangen.

Veel Limburgse gemeenten hebben met bevolkingsdaling in combinatie met een sterke ontgroening en vergrijzing te maken. Dat heeft gevolgen op veel terreinen, waar ook de gemeente een rol speelt of zelfs primair verantwoordelijk voor is. Daarop inspelen of beter nog, daarop anticiperen kost haast altijd (veel) geld. Maar zelfs als een gemeente niets doet, heeft ze financieel nadeel van bevolkingsdaling.

We hopen dan ook dat er een bijdrage uit het gemeentefonds blijft bestaan voor gemeenten die hiermee te maken hebben.

Gelet op de grote gevolgen van de demografische ontwikkelingen op de samenleving in totaal en op de gemeente adviseren we al langer om hier proactief mee om te gaan. In een paragraaf in de begroting over de demografische ontwikkelingen kunnen de visie en het beleid van de gemeente aan de orde komen en kan de gemeente laten zien wat ze doet om op de demografische ontwikkelingen in te spelen. We hebben de laatste jaren in verband met de evaluatie van de krimpmaatstaf ook steeds gevraagd in de paragraaf demografische ontwikkelingen de lasten en baten van die ontwikkelingen en van de gemeentelijke besluiten daarop zichtbaar te maken. Voor de evaluatie is dat nu niet meer nodig.

Maar voor uw eigen inzicht in de financiële gevolgen en voor de permanente monitoring van de werking van het gemeentefonds is het goed, als er een goed beeld is van de financiële impact van de demografische ontwikkelingen.

Aanpassing Wet gemeenschappelijke Regelingen

De WGR is aangepast met (onder meer) als doel om tegemoet te komen aan een in de praktijk gebleken behoefte aan een nieuwe samenwerkingsvorm voor uitvoerende en op bedrijfsvoering gerichte taken. De nieuwe wet is in werking getreden per 1 januari 2015 en voorziet in een zelfstandige regeling voor het niet gedualiseerde verlengd lokaal bestuur, de mogelijke invoering van een bedrijfsvoeringsorganisatie, de versterking van de democratische controle op samenwerkingsverbanden en aanvullende interne controles en waarborgen.

De aanleiding voor het mogelijk maken van de nieuwe samenwerkingsvorm bedrijfsvoeringsorganisatie is niet gelegen in de decentralisatie. De aanleiding is echter de in de praktijk ontstane behoefte aan een lichtere vorm van samenwerking met rechtspersoonlijkheid, waar bedrijfsmatige en uitvoerende taken belegd worden, zoals het gezamenlijk ophalen van vuilnis of het organiseren van groenonderhoud. Voor een bedrijfsvoeringsorganisatie gelden echter dezelfde inlichtingen- en verantwoordingsverplichtingen tegenover gemeenteraden op grond van de Wet gemeenschappelijke Regelingen als voor een gemeenschappelijk publiek orgaan. De bedrijfsvoeringsorganisatie is niet belast met een "zware" bestuursstructuur (met een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter). Het besluit tot een bedrijfsvoeringsorganisatie wordt genomen door de raden van de gemeenten en de bedrijfsvoeringsorganisatie heeft uitsluitend uitvoerende bevoegdheden en geen verordende bevoegdheid. De financiële documenten (begroting, jaarrekening) gaan rechtstreeks naar de gemeenteraden.

Een andere wijziging van de Wet gemeenschappelijke Regelingen is dat de algemene financiële en beleidsmatige kaders en de voorlopige jaarrekening voortaan al vóór 15 april aan de raden van de deelnemende gemeenten worden aangeboden. Dat sluit meer aan op de gemeentelijke planning en control cyclus. Daarnaast wordt de termijn verlengd van zes naar acht weken waarbinnen de gemeenteraden hun zienswijze op de begroting bij de gemeenschappelijke regeling kunnen indienen. De datum voor het aanleveren van de begroting van de gemeenschappelijke regeling bij de provincies is gewijzigd van 15 juli naar 1 augustus. De uiterlijke inzendtermijn voor het indienen van de jaarrekening aan Gedeputeerde Staten blijft 15 juli. Het gereed zijn van de begroting en jaarrekening van de gemeenschappelijke regelingen is vooral van belang voor de deelnemende gemeenten die deze informatie tijdig moeten verwerken in hun begroting en meerjarenraming. Zie verder onder kopje 'verbonden partijen'.

Verbonden partijen

Goed inzicht in de risico's van uw verbonden partijen is van belang voor het totale inzicht in de risico's die uw gemeente loopt. Wij verzoeken u dan ook om hier in de paragraaf Verbonden Partijen per partij expliciet aandacht aan te besteden alsmede als onderdeel van de risico's in de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement.

Daarnaast vragen wij uw aandacht voor de wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten, artikel 15, tweede lid, van 16 juli 2014. In de paragraaf verbonden partijen moet voortaan, naast de reeds bestaande vereisten, worden vermeld:

- wat het belang is dat de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
- wat de verwachte omvang is van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar.

De commissie Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten heeft in november 2014 een notitie verbonden partijen opgesteld. De notitie geeft een overzicht van de relevante aspecten van verbonden partijen met betrekking tot begroting, verantwoording en governance vraagstukken voor gemeenten, provincies en waterschappen. Voor nadere informatie verwijzen wij naar de inhoud van deze notitie die te vinden is op de website van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten.

Decentralisaties

De decentralisaties zijn veelal opgepakt in gezamenlijk verband, bijvoorbeeld in de vorm van gemeenschappelijke regelingen. Bij gemeenschappelijke regelingen is het lastiger om grip en sturing te houden op de uitvoering van taken en verandert de invulling van uw budgetrecht. De gemeente blijft echter wel verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid. Budgetoverschrijdingen van de gemeenschappelijke regeling kunnen worden doorberekend aan de deelnemende gemeenten. De hoogte van de budgetten die met de decentralisaties gepaard gaat, zorgt ervoor dat de bijbehorende risico's ook groot kunnen zijn. Wij adviseren u goede afspraken te maken over de werkwijze, periodieke informatievoorziening, verantwoordingswijze en de manier waarop kan worden bijgestuurd door uw gemeente. In de loop van 2015 zullen wij de budgettaire ontwikkelingen met betrekking tot de decentralisaties van uw gemeente volgen en betrekken bij de beoordeling van de begroting 2016.

Pensioenaanspraken politieke ambtsdragers

Recentelijk is gebleken dat (onder andere) gemeenten de pensioenaanspraken van politieke ambtsdragers niet voldoende hebben gedekt door voorzieningen. Daardoor moet een deel van de aanspraken vanuit de begroting worden gedekt. Deze verplichtingen kunnen hoog oplopen en vormen daarmee een risico. Wij raden u aan om voor de aanspraken voldoende voorzieningen te vormen, zo lang er geen landelijk pensioenfonds is voor de bekostiging van deze aanspraken.

Programma 'Gemeenten van de Toekomst'

Wij attenderen u erop dat het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in samenwerking met de transitiebureaus onder andere het web platform Gemeenten van de toekomst (<http://gemeentenvandetoekomst.nl>) heeft geopend. Met het programma 'Gemeenten van de Toekomst' ondersteunt het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gemeenten bij deze verandering. De ambitie is om alle initiatieven en ontwikkelingen rond de decentralisaties onder één paraplu bij elkaar te brengen, zodat zij elkaar maximaal kunnen versterken en zodat gemeenten hun werkzaamheden binnen het sociaal domein in samenhang kunnen organiseren. Gemeenten kunnen hier alles vinden over de drie decentralisaties, zoals goede voorbeelden, expertteams, regionale en landelijke bijeenkomsten, handreikingen en andere relevante documenten. Het programma stelt de gemeenten centraal en richt zich op colleges van Burgemeester en Wethouders, gemeenteraden en ambtelijke organisaties.

Kengetallen (rapport commissie Depla)

Op korte termijn (waarschijnlijk op 1 juli 2015) zal een wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten plaatsvinden naar aanleiding van het rapport van de commissie Depla over vernieuwing van de begroting en verantwoording van gemeenten. Deze wijziging heeft betrekking op het opnemen van een set financiële kengetallen in de gemeentebegrotingen. Het zal gaan om de kengetallen:

- netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
- solvabiliteitsratio;
- structurele exploitatieruimte;
- belastingcapaciteit;
- grondexploitatie.

De kengetallen moeten hoogstwaarschijnlijk vanaf de begroting 2016 in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing worden vermeld. De kengetallen geven zicht op de financiële positie van uw gemeente en bieden de mogelijkheid om gemeenten onderling te vergelijken. Daarmee dragen deze kengetallen bij aan de controlerende en kaderstellende taak van uw gemeenteraad.

Wetsvoorstel modernisering vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen

Op 18 december heeft de Tweede Kamer de Wet modernisering vennootschapsbelasting voor overheidsondernemingen aangenomen. De vennootschapsbelasting wordt zodanig aangepast dat overheidsondernemingen die economische activiteiten verrichten op een markt waarop ook private ondernemingen actief zijn, op dezelfde wijze aan de heffing van vennootschapsbelasting worden onderworpen als private ondernemingen. De aanpassingen hebben tot doel een gelijk speelveld te creëren tussen partijen. Daarmee wordt tegemoet gekomen aan de bezwaren die de Europese Commissie, vanuit een oogpunt van staatssteun heeft geuit, tegen de op dit moment geldende ruime vennootschapsbelasting-vrijstelling voor overheidsondernemingen.

Het is de bedoeling dat de nieuwe wetgeving, indien de Eerste Kamer de wet ook goedkeurt (vermoedelijk in het eerste kwartaal van 2015), in werking treedt op 1 januari 2016 en van toepassing wordt op boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2016.

Door deze wetswijziging worden directe overheidsactiviteiten bestaande uit grondbedrijfsactiviteiten belastbaar alsook indirecte overheidsactiviteiten door middel van PPS'en. Het risico is groot dat door de aantrekkende economie de Nederlandse gemeenten die de afgelopen jaren verlies hebben genomen vanaf 2016 over dezelfde verliesgevende grondexploitaties en grondposities winstbelasting moeten gaan betalen als de markt iets aantrekt.

Wij verzoeken u deze ontwikkelingen goed te volgen, aangezien het wetsvoorstel opnieuw kan leiden tot negatieve financiële gevolgen op de grondexploitatie. Ook raden wij aan de komende periode te benutten om de verschillende (ondernemings)activiteiten in kaart te brengen en te inventariseren welke activiteiten op basis van het wetsvoorstel in de heffing betrokken zullen worden en welke activiteiten mogelijk vrijgesteld zijn. Hierna kan de financiële impact worden ingeschat.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten geeft in de ledenbrief 14/071 van 8 oktober 2014 over de vennootschapsbelasting overheidsondernemingen een aantal tips om te komen tot een effectieve en efficiënte werkwijze met als doel de administratieve lasten zoveel mogelijk te beperken. Ook zal door de VNG een handreiking opgesteld worden voor casusposities waarvan de fiscale gevolgen onduidelijk zijn.

Macronorm onroerende zaakbelastingen

Uit het "rapport evaluatie systematiek macronorm onroerende zaakbelasting" is naar voren gekomen dat de macronorm onroerende zaakbelasting geen effectief beheersingsinstrument is gebleken. Om die reden is geadviseerd deze norm af te schaffen. De minister kan zich hierin vinden, maar is niet overtuigd van de werking van de alternatieven. De alternatieven die in het rapport genoemd worden zijn nog onvoldoende uitgewerkt om reeds nu te besluiten tot aanpassing of afschaffing van de huidige norm. Derhalve wordt de macronorm onroerende zaakbelasting in 2015 nog gehandhaafd als instrument. Conform de afgesproken berekeningssystematiek bedraagt de norm voor 2015 3,0% over € 3,711 miljard. Vooral met het oog op de omvangrijke decentralisaties per 2015 heeft het kabinet besloten om dat jaar met een schone lei te beginnen. Dat betekent dat de overschrijding van de macronorm onroerende zaakbelasting in 2014 met € 11 miljoen niet in mindering wordt gebracht op de macronorm voor 2015.

Nu de macronorm in 2015 wordt gehandhaafd zullen in lijn met het rapport nadere afspraken worden uitgewerkt over het spelregelkader. Daarbij gaat het om de factoren die worden betrokken bij de bestuurlijke weging van een eventuele overschrijding van de norm, een communicatielijns over de cijfers inzake de lokale lasten en de onroerende zaakbelasting-ontwikkeling alsmede het moment van communiceren.

Het kabinet is voor 2016 en verder voornemens om samen met de Vereniging Nederlandse Gemeenten te komen tot een woonlastennorm. Daartoe zal door de werkgroep die het evaluatierapport over de macronorm onroerende zaakbelasting heeft opgesteld de variant van woonlastennorm verder worden uitgewerkt.

Tot slot

Wij sluiten onze begrotingsbrief 2016 af met een aantal jaarlijks terugkerende punten.

Dividenden Enexis Holding N.V.

De AvA Enexis Holding N.V. moet op 20 april 2015 besluiten over het dividend 2014. Er ligt een voorstel om het dividend 2014 op € 0,89 per aandeel te bepalen. Voor de komende begroting 2016 en de meerjarenraming 2017-2019 wordt voorgesteld de dividenduitkering gelijk te stellen aan het minimumniveau van jaarlijks € 100 miljoen. Dit komt overeen met € 0,67 per aandeel. Wij adviseren u voor uw begroting 2016 en meerjarenraming 2017-2019 van dit laatste bedrag per aandeel uit te gaan.

BNG

De nettowinst van de BNG over 2014 bedraagt € 126 miljoen. Daarmee is de nettowinst van de bank € 157 miljoen lager dan over 2013. De BNG stelt de aandeelhouders voor 25% van de nettowinst als dividend uit te keren. Als de aandeelhouders op 24 april 2015 het voorstel overnemen zal € 32 miljoen als dividend worden uitgekeerd. Dit komt neer op een dividend over 2014 van € 0,57 per aandeel van € 2,50. Gelet op de aanhoudende onzekerheden acht de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de hoogte van de nettowinst 2015. Daarom adviseren wij u in de begroting 2016 en de meerjarenraming 2017-2019 het te ramen dividend BNG op maximaal € 0,57 per aandeel van € 2,50 te stellen.

Vooroverleg

Wij verzoeken gemeenten met financiële problemen die bijzondere maatregelen vergen, zo spoedig mogelijk met ons hierover te overleggen. Wij houden er rekening mee dat een dergelijk vooroverleg in de huidige situatie vaker gewenst is.

Informatie in of bij de begroting 2016

Wij verzoeken u in of bij de begroting 2016 de volgende informatie toe te voegen:

- de opbouwtabel van de algemene uitkering 2016-2019 (zoals al eerder in deze brief vermeld);
- de tarieven ozb, afvalstoffenheffing en rioolheffing en de totale economische waarde van de woningen en niet-woningen voor 2016 met peildatum 1 januari 2015. Wanneer uiteindelijk de vastgestelde tarieven afwijken van de eerder vermelde tarieven dan krijgen we die graag na vaststelling toegestuurd.

Digitale aanbieding van de begroting

De begrotingsstukken kunt u digitaal aanbieden aan postbus@prvlimburg.nl. Bij die stukken moeten dan wel een door de voorzitter en de griffier ondertekend vaststellingsbesluit en een door de burgemeester en secretaris ondertekende aanbiedingsbrief zijn opgenomen.

Toezending van een papieren set blijft natuurlijk mogelijk en blijft ook bij digitale toezending welkom als werkexemplaar.

Een afschrift van deze brief hebben wij aan het college van Burgemeester en Wethouders van uw gemeente gestuurd.

Gedeputeerde Staten van Limburg